

[Kaj Rasmussen.]

aftale få mulighed for at virke i en periode og så simpelt hen satte sig hen og foretog en nøgtern bedømmelse og vurdering af de erfaringer, der indvindes langs vejen under dette arbejde.

Der er jo to hovedproblemer i spørgsmålet om det industrielle demokrati. Der er for det første mennesket, og der er for det andet produktionen. Det materiale, der står til vor rådighed på disse områder, fortæller jo et og andet om, at mennesket og ydeevnen i det moderne produktions- og erhvervsliv hænger sammen. En venlig atmosfære på arbejdspladsen, hvor medansvar og medindfyldelse er hovedelementer, giver større produktion og bedre muligheder på alle felter.

Vi har jo igennem mange år diskuteret dette problem; det har vi også gjort i socialdemokratiet og i dansk arbejderbevægelse. Før og efter den første verdenskrig var spørgsmålet meget livligt diskuteret, og mange forslag om løsning var fremme. Mellemkrigsårene skabte ingen klaring på dette område, og den anden verdenskrigs følgevirkninger sinkede jo i høj grad løsningen af dette som andre arbejdsmarkedsproblemer. Den almindelige velstandsstigning skulle i sig selv give god baggrund for, at man kunne få mulighed for virkelig dybtgående at drøfte og interessere sig for dette problem. Men se om vi har gjort det.

Alt for mange virksomheder, det tror jeg er en kendsgerning, alt for mange virksomheder ledes den dag i dag efter helt forældede principper. For det er jo ikke helt uden betydning, hvordan klimaet er på arbejdspladsen, hvor man vel tilbringer omkring en tredjedel af livet, og det er jo en total misforståelse, når nogle virksomhedsledere mener, at de alene ved, hvordan det hele skal gøres. Det er jo en så ensidig betragtning, at opfattelsen for længst burde være afgået ved en blid og rolig død. Men det er den ikke. Den kendes mange steder, i mange virksomheder, og vi har alle sammen eksempler herpå, som vi kan nævne.

Vi har tillidsmandsinstitutionerne, og vi har samarbejdsudvalgene, men det er jo kun dele af det mønster, vi skal skabe. Jeg skal slet ikke komme ind på alle de uligheder,

der findes på de enkelte arbejdspladser, blot sige den ene ting, at den virksomhedsleder, der mener at være sig selv nok, er det jo f. eks. ikke i forholdet til samfundet. Der er jo ikke mange virksomheder, der ikke er afhængige på en eller anden måde af den almindelige samfundsudvikling, ligesom samfundet naturligvis også er afhængig af virksomhederne og virksomhedernes indsats.

Mit parti ønsker, at det danske samfund skal tage konsekvenserne af den udvikling, der har fundet sted, og derfor skal den demokratiseringsproces, som er i gang, også fortsætte. Ved indførelsen af industrielt demokrati vil vi alle kunne få en rigere tilværelse, det er helt afgjort, og det vil vi kunne få af den grund, at produktionsresultatet bliver bedre for os alle sammen. Det er da klart, at det personale, der tages med på råd, også er villig til at gøre en ekstra indsats i den givne situation, for i så henseende kommer vi jo alle sammen til at arbejde i fællesskabets tjeneste. Medindfyldelse giver medansvar, skaber medansvar, og det er jo det, der er det afgørende for os, når vi snakker om disse ting.

Mit parti ser med stor sympati på det foreliggende forslag, og vi vil meget gerne i et udvalg bidrage til, at vi finder frem til et ståsted, så vi kan få klarhed over, under hvilken form arbejdet skal gøres, om det skal være i en kommission, om det skal være i et udvalg. Socialdemokratiet er villig til at medvirke til et gunstigt og godt og holdbart resultat.

Guldborg: Ja, da der er tale om en genfremsættelse, havde jeg egentlig regnet med ikke at skulle komme med så forfærdelig mange bemærkninger her i dag ud over, hvad der kunne være naturligt som følge af eventuelle ændringer i forslag eller bemærkningerne dertil. Jeg vil da også begynde med at sige, at det forekom mig, da jeg så bemærkningerne, at der var den tydelige forskel i forhold til det, vi behandlede sidste år, at man i bemærkningerne til forslaget havde fjernet henvisningen til begrebet industrielt demokrati, hvilket for mig gjorde, at det så ud til, at vi skulle have en drøftelse om spørgsmålet klimaet på arbejdspladsen sådan i mere almindelighed. Jeg er derfor lidt ked af, at diskussionen allerede nu synes at koncentrere sig først